

تبدیل ارزشیابی کلاسی به یک " فرصت یادگیری " (طرح سنجش معکوس)

محمد علی کلهر

کارشناس ارشد تاریخ ایران اسلامی

شاغل در دبیرستان نمونه دولتی دکتر سیدی شهر قم

چکیده

ارزشیابی یکی از ارکان مهم و اساسی " یاددهی - یادگیری " است . مقصود از ارزشیابی این است که دریابیم در ابتدا کجا بوده ایم ؟ مطلوب ما چیست ؟ و در این راه تا کجا پیش رفته ایم و همچنین چه طرق و وسایل مفید تری برای نیل به اهداف مورد نظر وجود دارد ؟ برخی از راهکارهای سنتی ارزشیابی فاقد قابلیت به کارگیری در شرایط جدید آموزشی و تربیتی هستند . حال سوال این است که در شرایط جدید با توجه به سند تحول بنیادین در نظام آموزش و پرورش جایگاه روش های خلاق و ابتکاری در ارزشیابی چیست ؟ از چه ابداعات و خلاقیت هایی در زمینه ارزشیابی می توان استفاده نمود ؟ چگونه می توان محیط و بستر ارزشیابی را شاد و پرنشاط کرد ؟ تجربه حاضر با عنوان تبدیل ارزشیابی کلاسی را به یک " فرصت یادگیری " در سال تحصیلی ۹۵-۹۴ در مورد دانش آموزان پایه هشتم ، دبیرستان پرفسور سمیعی ناحیه ۱ ، در درس مطالعات اجتماعی صورت گرفته و هدف از آن ایجاد یک " فرصت یادگیری " خوشایند در کلاس درس در کنار افزایش تعامل گروهی مبتنی بر نظریه یادگیری مشارکتی و شاد کردن محیط ارزشیابی و تقویت اعتماد به نفس دانش آموزان جهت کاهش اضطراب ناشی از امتحان بوده است . پس از جمع آوری اطلاعات و اعتباربخشی به راهکار ابداعی " سنجش معکوس " و اجرای راه حل در چهار گام { اول : طراحی گروهی (Design group) ، دوم : پاسخ فردی (Individual replies) ، سوم : تصحیح گروهی (Correction group) ، چهارم : بازخورد و ارزیابی (Feedback and Evaluation) } ، باعث شد که وضعیت مطلوبی از نظر ارزشیابی در کلاس بوجود بیاید و دانش آموزان از هم بیاموزند و اعتماد به نفس آنها تقویت شود . این خودباوری و اتکا به نفس ، دست آورد بسیار باارزشی بود که در شیوه های سنتی جایگاهی نداشت . این شیوه ی ارزشیابی ، امتحان را به یک محیط شاد و پراز نشاط تبدیل کرد و در عمل دانش آموز در یک زمان هم یاد می گیرد ، هم یاد می دهد ، هم ارزشیابی می شود . و همچنین مشکل خاص دونفر از دانش آموزان (میری و رنجبر) هم در رابطه با ارزشیابی رفع گردید . پیشنهاد شده است : با توجه به دایره ی وسیع ارزشیابی مستمر و انعطاف پذیری آن به ویژه در درس مطالعات اجتماعی ، همکاران محترم می توانند با اجرای این طرح به راحتی از چارچوب ارزشیابی سنتی بیرون آمده و ارزشیابی را تبدیل به یک فرصت یادگیری نمایند . و علاوه بر محتوای درس مطالعات اجتماعی ، بسیاری از مهارت های اجتماعی را در دانش آموزان نهادینه نمایند . و از طرح " سنجش معکوس " به عنوان یکی از راه های عملی برای این منظور استفاده نمایند .

کلید واژه ها : دبیرستان پرفسور سمیعی - طراحی گروهی - پاسخ فردی - تصحیح گروهی - بازخورد و ارزیابی

مقدمه

سازمان های آموزشی جهت تحقق اهداف به ارزشیابی برنامه های خود نیاز مبرمی دارند تا معلوم شود که اقدامات و عملیات انجام شده تا چه حد با ملاک ها و موازین پیش بینی شده تطابق دارند . زیر بنای مشکلات و مسائل نظام آموزشی ایران ، ضعف یا فقدان ارزشیابی مطلوب و عدم توجه به اصول ارزشیابی است . ارزشیابی ها منبع تصمیم گیری قرار نمی گیرند و مفهوم ارزشیابی جایگاه علمی و واقعی خود را به دست نیآورده است . عوامل متعددی از قبیل روش های نامناسب اجرایی و فقدان افراد متخصص ارزشیابی آموزشی ، متأسفانه تصور مچ گیری و تفتیش از ارزشیابی را قوت می بخشد به طوری که ترس و واهمه از ارزشیابی و مقاومت در برابر آن همواره از مسائل و مشکلات مبتلا به نظام آموزشی به شمار می رود .